

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Ennakkokysymykset

Kasvatuskeskustelu ja kurinpito webinaari 11.2.2026

Heidi Ruonala, juristi
Opetushallitus

Onko kasvatustakeskustelun pitämistä varten mallilomaketta, jota koulut voisivat hyödyntää?

- Mallilomaketta kasvatustakeskustelun pitämistä varten ei ole.
- Mallilomakkeet huoltajan kuulemiseen sekä kirjallisen varoituksen ja määräaikaisen erottamisen päätökseksi on julkaistu Opetushallituksen verkkosivuilla.
- Kasvatustakeskustelun voi pitää monella eri tavalla eikä se välttämättä edellytä kirjallista lomaketta.

Miten oppilaita ja huoltajia tulisi kuulla ennen kirjallisesta varoitusta tai määräaikaista erottamista?

- Oppilaan ja huoltajan kanssa tulee käydä läpi tapahtunut ja varata mahdollisuus kertoa oma näkemyksensä tapahtuneesta.
- Oppilaalle ja huoltajalle tulee lisäksi varata mahdollisuus kertoa näkemyksensä harkittavasta seuraamuksesta kuten kirjallisesta varoituksesta.
- Huoltajalle tulee kertoa, että hänelle varataan mahdollisuus tulla kuulluksi, mutta huoltaja päättää, osallistuuko kuulemiseen tai kertooko muulla tavalla mielipiteensä.
- Mallilomake huoltajan kuulemiseen on julkaistu Opetushallituksen verkkosivuilla.

Miksi lainsäädännöstä on poistunut kaksoisrangaistuksen kielto?

- Esimerkiksi väkivaltatilanteissa on tärkeää, että koulu käsittelee mahdollisen rikosilmoituksen lisäksi tapahtuneen myös kurinpidollisesti.
- Lainmuutos on tullut perusopetuslakiin vuonna 2022. Esitöiden mukaan kurinpitokeinot eivät ole rangaistusluonteisia, eikä siksi ole tarvetta säätää erikseen kurinpitomenettelyn suhteesta syytteen vireilläoloon tai tuomioistuimen ratkaisuun.
- Muutoksen on katsottu selkeyttävän oikeustilaa, jotta opetuksen järjestäjällä olisi käytössä kaikki laissa säädetyt kurinpitotoimet, joilla turvataan turvallinen oppimisympäristö.
- Sääntely turvaa myös sen, että rikosoikeudellinen menettely on mahdollinen, vaikka teosta olisi määrätty kurinpitoseuraamus.

Milloin tulee tehdä lastensuojeluilmoitus?

- Varhaiskasvatuksen ja koulutuksen henkilöstöön kuuluvalla on lastensuojelulain 25 §:n perusteella velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus viipymättä, jos henkilö on tehtävässään saanut tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää mahdollista lastensuojelun tarpeen selvittämistä.
- Lastensuojeluntarve on syytä selvittää esimerkiksi, kun lapsen hoidossa ja huolenpidossa on puutteita tai osaamattomuutta, joka vaarantaa lapsen hyvinvointia, oppilas laiminlyö jatkuvasti koulun käymisen, lapsen päihteiden käyttö, lapsen mielenterveysongelmat, rikoksilla oireilu, lapsen itsetuhoisuus, tai lapsi joutuu ikätasoonsa nähden kantamaan suhteetonta vastuuta perheen arjesta.
- Lisätietoa: [Varhaiskasvatuksen ja koulutuksen henkilöstön ilmoitusvelvollisuudet ja tiedonsiirto | Opetushallitus Lastensuojeluilmoitus - THL](#)

Miten tukimateriaalin esimerkkilauseet tietystä seuraamuksesta suhteutuvat velvollisuuteen huomioida oppilaan ikä ja kehitystaso ja tehdä tapauskohtaista harkintaa?

- Esimerkkilauseiden tarkoituksena on osaltaan edistää oppilaiden yhdenvertaista kohtelua, toiminnan läpinäkyvyyttä ja ennakoitavuutta.
- Ohjeessa korostetaan, että aina tulee tehdä tapauskohtaista harkintaa, jossa otetaan huomioon olosuhteet, tekojen toistuvuus sekä oppilaan ikä ja kehitystaso.
- Tiedolla tietystä teosta määrättävästä seuraamuksesta voi olla ennalta ehkäisevä vaikutus oppilaiden käyttäytymiseen.

Mitä jos kurinpitokeinoilla ei ole vaikutusta, vaan oppilas jatkaa epätoivottua käyttäytymistä?

- Häiritsevään käyttäytymiseen tulee aina puuttua myös muuten kuin kurinpitokeinoja käyttämällä.
- Aktiivinen yhteistyö huoltajan kanssa tärkeää.
- Oppilaan tuen tarve tulee selvittää ja tarjota hänen tarvitsemaansa oppimisen tukea.
- Oppilaan käyttäytyminen voi kertoa laajemmasta tuen tarpeesta, jolloin tulee olla yhteydessä opiskeluhooltoon, mikä osaltaan tukee taustasyiden selvittämistä ja yksilöllisten tukitoimien suunnittelua.
- Jos häiriökäyttäytyminen tai tilanteen pitkittyminen herättää lastensuojelulain 25 §:ssä tarkoitetun huolen, koululla on velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus

Miten kurinpidossa tulee huomioida neuropsykiatriset haasteet kuten autismi?

- Koulun kurinpidossa tulee huomioida oppilaan ikä, kehitystaso ja toimintakyky, mukaan lukien neuropsykiatriset haasteet, kuten autismikirjon häiriöt.
- Kurinpidollisten toimien tulee olla ennakoivia, pedagogisesti perusteltuja ja oikein suhteutettuja.
- Haastava käyttäytyminen on usein seurausta kuormituksesta, väärinymmärryksestä tai säätelyn ja toiminnanohjauksen vaikeuksista. Kurinpidolliset tilanteet vähenevät merkittävästi, kun oppilaan ympäristö ja opetuksen järjestelyt ovat hänen toimintakykyään tukevia.

Onko esimerkkejä iän ja kehitystason huomioimisesta kurinpitokeinoja määrättäessä?

- Järjestyssäännöissä voi olla eri määräyksiä eri ikäisille oppilaille, mikä tulee huomioida kurinpitokeinoja määrättäessä.
- Esimerkiksi alkuopetuksessa opetellaan vielä koulukäyntitaitoja ja oppilaiden pedagoginen ohjaaminen korostuu.
- Kirjallisen varoituksen tai määräaikaisen erottamisen määräämiselle ensimmäisten vuosiluokkien oppilaille tulisi harkita tarkkaan.
- Kurinpitokeinoja määrättäessä on hyvä harkita sen vaikuttavuutta eri-ikäisille oppilaille. Kurinpitokeinoja ei ole pakko määrätä, jos oppilaan ikä ja kehitystaso huomioon ottaen asian käsittely pedagogisin keinoin on arvioidaan tarkoituksenmukaisemmaksi tavaksi puuttua epätoivottuun käyttäytymiseen.

Onko kasvatuksellisten toimien, kurinpitokeinojen ja turvaamistoimien suunnitelma pakollinen?

- Perusopetuslain 29 § velvoittaa opetuksen järjestäjää laatimaan ja ohjeistamaan suunnitelman kasvatuksellisten toimien, kurinpitokeinojen ja turvaamistoimien käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.
- Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu.
- Suunnittelu tukee osaltaan koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Miten toimitaan, jos oppilas ei poistumismääräykseen saatuaan suostu poistumaan koulualueelta?

- Jos poistettava oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia oppilaan poistamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.
- Voimakeinojen käyttämistä tilanteessa kannattaa harkita tarkkaan ja olla tilanteessa tarvittaessa yhteydessä huoltajaan.

Miten luokasta poistettua oppilasta pitäisi käytännössä valvoa?

- Turvallisen opiskeluympäristön edellyttämä valvonta tulee toteuttaa oppilaan iän ja kehitystason mukaisesti.
- Alakoulun oppilaiden valvontaan tulee kiinnittää enemmän huomioita kuin vanhempien oppilaiden. Koulu päättää valvonnan käytännön toteuttamisesta.

Tuleeko kuljetusoppilaille järjestää koulukuljetus jälki-istunnon, kasvatuskeskustelun tai tukiopetuksen jälkeen?

- Tukiopetus, kasvatuskeskustelu tai jälki-istunto ei voi estää oppilasta käyttämästä hänelle myönnettyä koulukuljetusta.
- Esimerkiksi, jos oppilaalle on tehty koulukuljetuspäätös taksikuljetuksella, ei jälki-istuntoa voi järjestää siten, että sen vuoksi oppilas ei voisi käyttää taksikyytiä, vaan esimerkiksi huoltaja joutuisi hakemaan oppilaan koululta.

Miten epätoivottuun käyttäytymiseen tulisi puuttua esiopetuksessa?

- Opetushallitus suosittelee, että esiopetuksessa käyttäytymiseen puututaan lähtökohtaisesti samoilla keinoilla kuin varhaiskasvatuksessa.
- Esiopetuksen tehtävä on tarjota lapsille mahdollisuuksia harjoitella vuorovaikutus- ja ilmaisutaitoja turvallisesti vertaisryhmän ja lähiyhteisön aikuisten kanssa. Käyttäytymisellä reagoivien lasten tukemiseksi käytetään ensisijaisesti ryhmäkohtaisia tukimuotoja.
- Toivottua käyttäytymistä vahvistetaan esimerkiksi kehumalla, kannustamalla sekä noudattamalla yhteisiä tapoja puuttua ei-toivottuun käyttäytymiseen.
- Yhteisistä säännöistä keskustellaan ja niistä harjoitellaan päivittäisissä tilanteissa lasten kanssa. Väkivalta ja kiusaamistilanteisiin puututaan johdonmukaisesti ja ne ratkotaan pedagogisesti osaavan henkilöstön kanssa.
- Lapselle sanoitetaan, miten tilanteissa toivotaan hänen toimivan sen sijaan, että kerrotaan, että miten ei tulisi toimia. Erityisesti pienten lasten on haastavaa muuttaa käyttäytymismalleja, jos heille ei sanoiteta sitä, miten heidän tulisi toimia.

Kiitos!

